

VINCELLÉR

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

VINCELLÉR

Feladatok és tevékenységek

A szakma kialakulása

A szőlőművelés nagyon régi termelési ág. Eredete kevésbé feltárt, mert az őstörténethez kapcsolódó tudományok eredményei világítanak csak rá a szükséges összefüggésekre. A honfoglalás időszakában hazánk területén már természetben bővelkedő szőlő ültetvények voltak. A szőlőművelést és a bor előállítását a középkorban az egyház is támogatta. A világi hatalmak közül különösen az Árpád-házi királyok különféle adómentességgel ösztönözték e termelési ágat. A következő időszakban folyamatosan fejlődött a szőlőművelés, így a XIX. században már jelentős mennyiséget állítottak elő. Ekkor már évszázadok óta ismert volt a Tokaji bor, mint „a magyar borok királya”. A magyar szőlőművelés fejlődésében kiemelkedő szerepe volt Széchenyi Istvánnak, aki a borkereskedelmet is támogatta. Magyarországot 1875-ben érte a filoxéra, amely egy szőlő betegség volt, rettenetes pusztítást vitt végbe. A magyar borbőségből borhiány lett, mivel bortermelésünk a felénél is kevesebbre csökkent. A századforduló országos támogatási és modernizációs törekvése felélesztette a haza szőlőtermelést. Napjainkban folyamatosan nő a minőségi borok iránti igény, így a szőlőfajták kutatása és a szőlőtermelés növekedése várható.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A vincellér szakma szorosan kapcsolódik a borász munkájához. Ha igazán eredményes akar lenni, akkor a borász szakemberrel való együttműködés nélkül nem is lehet sikeres. Természetesen az is előfordul, hogy a két szaktevékenységet végző ugyanaz a személy, hiszen kisebb szőlőbirtokokon a vincellér és a borász feladatai lényegében összekapcsolódnak. Éppen ezért a vincellér szakma különállóan elsősorban nagy területű szőlőbirtokokon határolódik el a bortermeléstől, ahol a mérték miatt a szőlőtermelés a fő feladata.

A vincellér foglalkozását tekintve a kertészet egy sajátos ágát, a szőlőtermesztést tekinti fő feladatának. Ez azt jelenti, hogy jól ismeri a szőlőnek, mint növénynek a természeti feltételeit, a szaporítástól a betakarításig terjedő valamennyi fázisát. A vincellér felel elsősorban a szőlőbirtokon megtalálható szőlők fajtaösszetételéről, termesztéstechnológiai feltételeiről. Mindezt akkor végzi kielégítően, ha együttműködik mindazon szakemberekkel, akik e folyamat valamennyi fázisához eredményeikkel hozzájárulhatnak. Ilyenek például a növénynemesítők, akik az új fajták bevezetésénél nyújtanak segítséget és hasonlóan fontos a borász, aki az eredményt, tehát a megtermelt gyümölcsből készült bort készíti.

A vincellér szakma nagyon régi hagyományokra tekint vissza hazánkban. Már a XIX. században magas szintű vincellér szakképzés volt Magyarországon, ami nem kis mértékben megalapozta azt a szőlőkultúrát, ami hazánkra jellemző.

A vincellérnek kell megszervezni az eredményes termelésrész feladatait. Így például a kiválasztott fajtákhoz legjobban megfelelő növényápolási szereket és technológiákat, az adott területre jellemző tartástechnológiai feltételeket, a különböző művelési technikákat, az alkalmazandó műszaki eszközöket, azok megfelelő minőségű karbantartását, illetve kihasználását. Mindez tehát azt is jelenti, hogy a vincellér szakmai munkája során olyan feladatokat is meg kell oldjon, amely a gazdaság rentabilitását biztosítja.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

Munkája során használ vegyszereket, növényvédő-, illetve növényápoló eszközöket. Ezeket kézi, vagy nagyipari jellegű gépekkel juttatja ki a termőterületre (permetezés). Fontos feladata a vincellérnek a metszés, tehát a növény termőképességének a kívánt irányba való befolyásolása. Ezt a munkát hagyományos és nagyüzemi formában egyaránt lehet végezni (kézi, illetve pneumatikus metszőolló). Jelentős művelete a szőlő termesztésének az úgynevezett kötözés, amely szintén befolyásolhatja a betakarítás lehetőségeit, például magas művelésű, lugas szőlő, illetve alacsony művelésű. A vincellér a borással együttműködve gondoskodik a szüret előkészítéséről, ennek egyik fontos eleme a megfelelő tárolóedények előkészítése, kitisztítása, a darálók, prések megfelelő fertőtlenítése.

Hol végzi a munkáját?

A vincellér munkájának legnagyobb részét az év valamennyi évszakában zömében a szabadban végzi. Munkaidejét elsősorban a szőlő, mint növény biológiai ciklusa szabályozza. Ebből következően télen kevesebb a feladat, elsősorban a növényvédelem, talajmunkák foglalják le, tavasszal a növényzaporítás és általában a növény biológiai életfolyamatának elindítása és befolyásolása a legfontosabb feladat. Ezt követően a virágzástól kezdve a gyümölcs megjelenéséig a feladatok a növény megvédése és a minél nagyobb termés elérése érdekében szerveződnek.

A különböző növényvédő permetezések nagymértékben függenek az időjárási feltételektől, esős időben nagyobb a veszélye a növényt támadó kórokozók megjelenésének, ami gyakoribb permetezést, növényápolást igényel. Bár természetesen vannak a növénytermelés szempontjából kedvező időszakok is, egy igazi vincellér szerint jó idő nincs, mindig jobb idő lehetne.

Az esetleges kisebb szünetekben a vincellér az eszközök karbantartását, az általa is elvégezhető javítási munkálatokat végzi, ezeket természetesen többnyire megfelelő műhelyben, vagy zár helységben.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

A vincellér munkatársainak száma nagymértékben függ a szőlőbirtok nagyságától. Kisebb szőlőbirtokon többnyire egymaga látja el a legtöbb feladatot, legfeljebb a metszés, kötözés illetve a növényvédelmi feladatok megoldásához vesz fel idénymunkásokat.

Ezeknek betanítása, ellenőrzése, ellátása, esetleg bérük kifizetése is feladatai közé tartozik. Amennyiben nagybirtokon végzi munkáját, úgy valószínűsíthető hogy alá – fölérendeltségi helyzetben van más szakemberekkel. Fontos a borással való együttműködése, hiszen, a vele való együttműködéssel kell számos feladatot elvégeznie, ezek közül is a legfontosabb, a betakarítás folyamata. A vincellér viszonylag ritkán kerül kapcsolatba a kereskedelmi szférában dolgozókkal, bár kisebb gazdaságban ennek is megvan az esélye. Mindez tehát azt jelenti, hogy a vincellérnek átlagos szociális kapcsolatrendszere van.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A vincellér munkáját elég sok fizikai feladat jellemzi. Kiemelkedik a növényvédelem és a növényápolás feladata, amely gyakorta még a mai világban is kézi, vagy legalábbis egyszerű eszközökkel történik. Ez azt jelenti, hogy meg kell emelni a 15 – 20 kg-os készüléket, ezelőtt el kell készíteni a permetező lét, amit majd kijuttat a szőlőre. Ez meglehetősen nagy igénybevételt jelent, s csak a nagy szőlőgazdaságokban van biztosítva a gépi eszközök használata. Hasonlóan jelentős fizikai igénybevétel a növényápolás során a kapának vagy a metszőollónak használata. Ebben az esetben is léteznek már a munkát megkönnyítő gépek, de ezek gazdaságos használata csak bizonyos földterület nagyságnál képzelhető el. Elmondható tehát, hogy a vincellér munkája a közepesnél néha nagyobb fizikai igénybevételt is jelent.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A vincellér munkája során gyakran kerül kapcsolatba vegyszerekkel, ezek egy része a növényvédelemben (permetezés) másrészt a növényápolásban kap szerepet. Maga a természeti környezet, ahol általában a szőlőbirtok elterül, inkább a jó levegőről a tiszta környezetről ismerhető föl, ily módon tehát különösebb ártalmat nem tartalmaz. Természetesen, bár a vincellér munkájának tekintetes részét szabadban végzi, arra csak ritkán kerül sor, hogy kellemetlen, terhelő jellegű időjárási viszonyok között végzi munkáját.

Ennek oka egyértelmű, a munka optimális elvégzésének idejét maga szabja meg.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- ép színlátás,

- teljes látótér és térlátás,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata,
- fokozott figyelem,
- együttműködés.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- tartós kényszerhelyzet (görnyedés, térdelés, guggolás),
- felmerülhet allergia,
- fokozott balesetveszély,
- veszélyes anyagok használata.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező?

A vincellér szakma egyik fontos követelménye a természet szeretete. A vincellér élő anyaggal, növényvel foglalkozik, ami nemcsak érdeklődést, de egyfajta felelősségtudatot is feltételez attól, aki ilyen munkát végez. Ehhez kapcsolódik a jó formaérzékelés, színérzékelés. A jó állóképesség és legalább átlagos ujjügyesség, kézügyesség segítik a sikeres munkavégzést. A vincellér munkájában fontos a gondosság, a jó szervezőképesség.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

A vincellér szakmát mind közép-, mind felsőfokon oktatják. A középfokú képzésben a legfontosabb az általános természettudományos tantárgyak iránti érdeklődés. Tehát elvárható, hogy a vincellér pályára készülő fiatal az átlagosnál jobb eredményt érjen el biológiából és kémiából, esetleg műszaki alapismeretekből. A felsőfokú tanulmányok folyamatában a vincellér szakma alapvetően igényli a növénytan, növényélettan, genetika, mikrobiológia, biotechnológia, talajtan tárgyak jó színvonalú ismeretét.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Fontos a szabályok betartásának és betartatásának igénye mellett a rugalmasság.

Az élő természethez kapcsolódó alkalmazkodás, a változások figyelemmel követése mellett a tárgyak, eszközök iránti érdeklődés alapja a tevékenységnek.

Aki ezt a szakmát választja, annak szeretnie kell a természetben dolgozni és különös figyelmet fordítani a növények biológiai sajátosságaira.

Szakképzés

A képzés célja kisüzemben, magánvállalkozásban, egyéni gazdaságban folytatott szőlőtermesztési, borászati, borkereskedelmi és szolgáltatási tevékenység végzésére, azok irányítására képes szakemberek szakképzettségének tanúsítása.

Előképzettség

A képzésen való részvétel előfeltétele alapközü iskolai végzettség és egészségügyi alkalmasság. Kizáró okok a képzésben való részvételből: szintévesztés, szagló- és ízlelőszervek betegségei, szédülékenység, tériszony, emésztőszervi betegségek, epilepszia.

Képzési idő

A végzettség iskolarendszerben megszerezhető 2,5 év alatt. Az elmélet-gyakorlat aránya 40-60%.

A szakképzés során oktatott elméleti és gyakorlati tárgyak

Kertészeti alapismeretek, Szőlőtermesztés (szakmai elmélet és gyakorlat), Alkalmazott kémia, Laboratóriumi gyakorlat, Borászati technológia (szakmai elmélet és gyakorlat), Táplálkozás-élettan, Higiénia és mikrobiológia, Műszaki ismeretek (szakmai elmélet és gyakorlat), Informatika, Kereskedelmi ismeretek (szakmai elmélet és gyakorlat), Gazdálkodási-, vállalkozási- és jogi ismeretek, Munka-, környezet- és tűzvédelmi ismeretek, Vezetési és szervezési alapismeretek, Szakmai idegen nyelv.

A szakképesítés vizsgakövetelményei

A vizsgára bocsátás szakmai előfeltétele, hogy a jelölteknek a tanulmányi idő utolsó évében 50 liter bort kell önállóan, ellenőrzött feltételek mellett elkészíteni és (lehetőleg)

bepalackozni, azt az iskola által megadott határidőig, bírálatra be kell mutatni a kapcsolódó értékesítési (marketing) tervvel együtt.

A szakmai vizsga három részből áll: írásbeli, gyakorlati és szóbeli részből.

Írásbeli vizsgán a kérdések 60%-a szakmai technológiai, 20%-a növényteni, környezetvédelmi, alkalmazott kémiai és műszaki és 20%-a gazdálkodási, kereskedelmi, szervezési ismereteket tartalmaz.

A gyakorlati vizsga három részből áll: szőlőtermesztési az időszerű technológiai műveletek, alapvető borkezelési eljárások, valamint szőlőfajták, növényi részek, fenológiai fázisok, eszközök, anyagok felismerése, bizonylatok kiállítása és az alapvető borászati laboratóriumi vizsgálatok.

A szóbeli vizsga elemei: Szőlőtermesztés, Borászat, Műszaki ismeretek (géptan), Munka-, környezet- és tűzvédelem, Kereskedelmi-, gazdasági ismeretek tudnivalói.

A szőlő- és gyümölcsstermesztő, valamint a borász szakképesítéssel rendelkezők számára a képzésben való részvétel nem tekinthető második szakképesítésnek, hanem a meglévő munkakör magasabb színvonalon való ellátását biztosítja. A képzés időtartamába a szakképesítés beszámítható, oktatási időtartam arányosan csökkenthető.

A szakképesítés OKJ azonosító száma: 51 6207 02

Kapcsolódó foglalkozások

Egyéb növénytermesztési és kertészeti foglalkozások,

Borkereskedő,

Szőlőtermesztő,

Önálló gazda,

Bor-, pezsgőgyártó,

Borászati technikus,

Bor- és üdítő-ipari technikus,

Bor – és gyümölcs-szeszfőző, -finomító,

Szesz-, szeszesital-gyártó.

Továbbképzési, szakmai lehetőségek

A középiskola elvégzése után lehetőség van főiskolai szintű szőlész- borász képzésen való részvételre.

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Bor-, pezsgőgyártó,
Must-, szőlő- és borátvevő
Borászati pince munkás,
Pezsgőmáglyázó,
Pezsgőtisztító

Borfejtő,
Borkezelő,
Borszűrő, borszeparáló,
Pezsgőrázó,
Pezsgőürítő.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja. A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.